

3. Симоненко Т. Стимулювання студентів до українськомовної стійкості. Українська мова і література в школі. 2004. № 1. С. 46–47.
4. Ткаченко Орест. Проблема мовної стійкості та її джерела. Українська спілка. URL : http://national.org.ua/library/orest_tkaczenko.html

ПРОФЕСІЙНА ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ-ПЕДАГОГІВ: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА

*Гупан Нестор,
докт. пед. наук, професор, гол. наук. співробітник
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна*

Компетентнісно орієнтована освіта стала характерною ознакою оновленого українського суспільства. Така тенденція потребує корегування професійної педагогічної освіти та актуалізує проблему формування історико-педагогічної компетентності майбутніх педагогів, особливо студентів магістратури, які досліджують питання розвитку педагогічного процесу у контексті минулого та сьогодення.

На нашу думку, історико-педагогічна компетентність – це інтегрована характеристика особистості фахівця, що передбачає обізнаність його із теорією та історією педагогіки і володіння вміннями у дослідженні історико-педагогічних явищ. Її формування здійснюється поетапно через розвиток відповідних складників: *інформативного, логічно-мовленнєвого, аксіологічного, просторово-хронологічного*. Вони частково збігаються за своїм вмістом із історичною компетентністю, проте мають специфічні прояви [1].

Інформативний складник – здатність особистості ефективно опрацьовувати інформацію, отриману з різних історико-педагогічних джерел. Він передбачає розвиток у студентів таких умінь: користуватись довідковою літературою, Інтернетом для самостійного пошуку інформації, критично аналізувати й оцінювати її, виявляти сумнівну інформацію, відрізнити факти від думок. Студенти мають бачити різні точки зору й орієнтуватися у багатовекторному інформаційному

просторі, бути спроможними вибудувати власну позицію і обґрунтувати її, спираючись на знання історичної та педагогічної теорії, «прогнозувати шляхи розвитку педагогічної науки, обумовлені впливом цілісної, взаємопов'язаної системи внутрішніх та зовнішніх чинників» [2, 144].

Логічно-мовленнєвий – здатність студентів опанувати матеріал у певній системі історико-педагогічних явищ і процесів у контексті впливу різноманітних чинників та зв'язків, викладати матеріал у певній логіці за допомогою спеціальних прийомів: плану, тез, реферату, усної доповіді та ін. Він спрямовується на формування таких умінь: застосовувати поняття як інструмент пізнання нового; порівнювати історичні факти та історико-педагогічні процеси, визначаючи в них спільне і відмінне; з'ясовувати причини, сутність, наслідки історичних подій та історико-педагогічних процесів, визначати тенденції; формулювати висновки і обґрунтовувати їх; розробляти та реалізовувати власні наукові проекти, викладати матеріал у певній логіці та системі за допомогою спеціальних прийомів.

Аксіологічний – здатність застосування філософської теорії цінностей, що визначає потреби спільнот і окремих персоналій у різні періоди розвитку історичного та історико-педагогічного процесу. Передбачає формування таких умінь: порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти і діяльність осіб, спираючись на власну і суспільну системи цінностей; виявляти протиріччя в позиціях, різні інтереси соціальних груп і окремих осіб й оцінювати їхню роль в історичному та педагогічному процесах; оцінювати здобутки дослідників у розбудові пріоритетних напрямів історико-педагогічного знання.

Просторово-хронологічний передбачає здатність тих, хто навчається або реалізується у дослідництві, орієнтуватися в історичному часі та просторі. Хронологічні уміння орієнтовані на те аби: розглядати суспільні явища та історико-педагогічний процес у розвитку і в конкретно-історичних умовах певного часу й території; зіставляти історичні події, явища, педагогічні феномени, процеси з епохами, добою, періодами, етапами та використовувати періодизацію як інструмент дослідження проблем історії і історії педагогіки; орієнтуватися в

історичному територіальному просторі та знаходити взаємозв'язки в розвитку суспільства, економіки, культури, освіти.

Список використаних джерел

1. Пометун О. І. та ін. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н.М. Гупан, В. С. Власов. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.
2. Хриков Є.М. Методологія педагогічного дослідження: монографія / Є.М.Хриков. Харків : 2017. 236 с.

ВАЖЛИВІСТЬ ПРИНЦИПІВ ІСТОРИЗМУ Й НАУКОВОСТІ ДЛЯ ПОБУДОВИ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ В ГІМНАЗІЇ

*Засєкін Дмитро,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Принципам навчання завжди приділяється велика увага як основним вихідним положенням-вимогам, які визначають спрямованість освітнього процесу, зокрема засади предметних методик навчання. Зважаючи, що з розвитком освітнього процесу та розвитком педагогічної науки, принципи навчання, як й інші педагогічні категорії, розвиваються, то усталеного переліку їх не існує. Аналізуючи праці дослідників цього питання, можна вказати ті принципи, які виділяє більшість: науковості, наочності та образності навчання, доступності, систематичності й послідовності, зв'язку теорії з практикою, історизму, індивідуалізації й диференціації. Залежно від навчального предмету, змісту матеріалу, цільової установки можуть домінувати ті або ті принципи. Розроблюючи компетентнісно-орієнтовану методику навчання фізики в гімназії ми дослідили важливість принципів науковості й історизму, їх взаємозв'язок й взаємодоповнення.